

KURIR

NOVO MESTO
19. decembra 1978
leto VIII. * št. 14

časopis kolektiva industrije motornih vozil

Objavljamo posnetek z gradbišča severnega aneksa. V prihodnji, novoletni številki Kurirja, pa bomo objavili daljši reportažni zapis o naših investicijah.

Vsi smo odgovorni za poslovni uspeh

Skupna seja predsedstva konference OOS in sekretarjev OO ZK: dogovor o uresničevanju naših načrtov

Na skupni seji predsedstva konference osnovnih organizacij sindikata in sekretarjev osnovnih organizacij zveze komunistov, ki je bila 23. novembra 1978 v Novem mestu, so obravnavali vrsto vprašanj, ki so ta trenutek pomembna za delovno organizacijo

Industrijo motornih vozil. Še posebna pozornost je bila posvečena pripravam za sprejem samoupravnih aktov in izvedbo referenduma (med tem časom smo referendum že uspešno izvedli) in izpolnjevanju planskih nalog.

Na podlagi dogovora, ki je bil sprejet na skupni seji obeh družbeno-političnih organizacij, smo v IMV resnično izvedli javno razpravo o predlogih naših samoupravnih aktov. Tako kot vselej doslej je tudi to pot opravil sindikat razprave po sindikalnih skupinah, kjer so bile sprejete pripombe in dopolnila na predloge. Javna razprava je bila končana 2. decembra.

Na seji so se tudi dogovorili, da morajo strokovne službe čimprej pripraviti predlog samoupravnega akta, po katerem bomo lahko upeljali nov način nagrajevanja po delu, ki bo v skladu z zakonom o združenem delu. Namreč le tako bomo lahko ustrezno spodbudili delavce pri delu in s tem povečali produktivnost. Izkušnje nas učijo, da je nagrajevanje po delu lahko močna spodbuda za doseganje boljših delovnih rezultatov. V nekaterih delovnih

enotah že imamo upeljan tak način nagrajevanja in smo z njim dosegli veliko boljše rezultate kot sicer.

V drugi osrednji točki dnevnega reda skupne seje OOS in OOZK je bilo težišče na obravnavanju uresničevanja planskih nalog in poslovnih rezultatov v prvih 9 mesecih tega leta. Za uvod v to obravnavo je spregovoril Simo Gogič, predsednik IO DS DO IMV. Med drugim je še posebej poudaril, da zavirajo naše uspešnejše poslovanje slabosti in napake, ki se pojavljajo tako v proizvodnji kot v ustreznih spremljevalnih službah. Pri tem je še posebej pomembno, da opažamo precej subjektivnih napak, kar kaže, da se nekateri delavci obnašajo neodgovorno do opravljanja svojih nalog. Seveda je tudi precej objektivnih slabosti, temeljna med njimi pa je slaba organizacija dela. Posledice tega so, da je sodobna strojna oprema nesmotrno izkoriščena, zelo težko odpravljamo ozka grla, neustrezno se lotevamo razreševanja vprašanj, ki ne zahtevajo denarnih sredstev itd. Zadnja posledica vseh teh slabosti pa je, da ne izvršimo naših planskih nalog. To pa pomeni, da ne proizvedemo dovolj avtomobilov, prikolic in

ostalih proizvodov, kar spet pomeni, da jih ne moremo prodati; če jih ne prodamo pa nimamo denarja. Zato bomo morali za našo boljšo prihodnost poskrbeti sami, tako da bomo več proizvajali in si s tem izboljševali pogoje dela in življenja. To pa so naloge, ki zahtevajo slehernega izmed nas, pa naj bo zaposlen v kateremkoli oddelku IMV.

Na seji so zato sprejeli dogovor, da naj izvršni odbori osnovnih organizacij sindikata in osnovne organizacije ZK razpravljajo o uresničevanju naših planskih nalog, da naj s pomočjo strokovnih služb analizirajo vzroke za slabosti in naj na podlagi teh ugotovitev dopolnijo akcijske programe.

Pred koncem seje je spregovoril tudi direktor Informativnega centra Janez Slapnik, ki je podal informacijo o aneksih k srednjeročnim planom SIS. Poudaril je, da morajo o aneksih razpravljati v vseh temeljnih organizacijah združenega dela, zlasti pa morajo v razpravah proučiti, ali so predlagane rešitve v skladu z dogovorjeno resolucijo in s temelji srednjeročnega plana. V razpravo se morajo čimbolj dejavno vključiti delegati posameznih SIS.

IMV — KURIR izdaja delovna skupnost Industrije motornih vozil Novo mesto — Izhaja vsak mesec v 6200 izvodih — Ureja uredniški odbor — Glavni urednik: Andrej Dular — Odgovorni urednik: Alfonz Brzič — Uredništvo in uprava: Novo mesto, Zagrebška cesta 18/20 — Grafična priprava: ČZP DOLENJSKI LIST, Novo mesto — Tisk: KNJIGOTISK Novo mesto

Junija: ključni na Žibertovem hribu

V torek, 5. 12. 1978 je z ogledom pripravljanih del na Žibertovem hribu in s podpisom samoupravnega sporazuma zaključeno izredno pomembno obdobje usklajevanja, dogovarjanja in priprav na izgradnjo naše nove soseske na Žibertovem hribu.

Zbrali so se vsi dejavniki, ki lahko vplivajo na gradnjo in se s posebnim samoupravnim sporazumom sporazumeli in dogovorili o vseh vprašanih, ki naj zagotove nemoteno, hitro in racionalno gradnjo naših novih stanovanj na Žibertovem hribu.

Sleheri podpisnik tega sporazuma ima opredeljene naloge in obveznosti, ki jim mora po določilih samoupravnega sporazuma dosledno uresničevati. Tako mora stanovanjska skupnost poskrbeti za pripravo planov financiranja, organizacijo nadzora, koordinacijo z drugimi dejavniki itd. Komunalna skupnost mora skrbeti za koordinacijo z delovnimi organizacijami komunalne dejavnosti, ki skrbijo za pravočasno oddajo stavbnega zemljišča posameznih investitorjev. KGP Novograd je

nosilec proizvodnje stanovanj in komunalnih objektov, zato mora zagotoviti, da bodo vse potrebne zmogljivosti usmerjene v realizacijo stanovanj na Žibertovem hribu. Podpisniki sporazuma so tudi Občinski sindikalni svet, IS skupščine KS Majde Silc, Zavod za družbeno planiranje, ki se morajo v okviru svojih pristojnosti angažirati za čim hitrejšo uresničitev izgradnje naše soseske. Sporazum so podpisali tudi predstavniki delovnih organizacij Elektro in PTT, ki prevzemata obveznost izgrajevanja PTT in elektro objektov.

Dodatno je podpisana tudi Temeljna dolenska banka, ki bo skrbela za tehnično finančna opravila ter za kreditiranje posameznih opravil med gradnjo.

To so le nekatere obveznosti posameznih podpisnikov samoupravnega sporazuma, ki kažejo na organiziran pristop h gradnji naše soseske. Prepričani smo, da se bomo s takšnim pristopom lahko že v juniju ponovno zbrali na Žibertovem hribu in razdelili prve ključne našim bodočim stanovalcem.

Na podlagi določil družbenega dogovora o oblikovanju cen v stanovanjski graditvi v SR Sloveniji in samoupravnih sporazumov o temeljih plana občine Novo mesto, sklenejo

1. Samoupravna stanovanjska skupnost občine Novo mesto
2. Občinski svet zveze sindikatov Novo mesto
3. Izvršni svet skupščine občine Novo mesto
4. Samoupravna komunalna skupnost
5. Industrija motornih vozil Novo mesto
6. Ljubljanska banka - Temeljna dolenska banka Novo mesto
7. Krajevna skupnost Majde Silc Novo mesto
8. KGP "Novograd" - TOZD Gradbeništvo in stranski obrati Novo mesto
9. KGP "Novograd" - TOZD Vodovod in kanalizacija
10. LES Elektro Novo mesto
11. Podjetje za PTT promet Novo mesto
12. Zavod za družbeno planiranje Novo mesto
13. Delegacija uporabnikov

SAMOUPRAVNI SPORAZUM

O DRUŽBENO USMERJENI GRADNJI NA ŽIBERTOVEM HRIBU
V NOVI MESTU

1. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Udeleženci samoupravnega sporazuma sklenejo ta sporazum za izgradnjo stanovanjske soseske na Žibertovem hribu na osnovi sprejetega zazidalnega načrta in s tem opredeljujejo:

1. medsebojne pravice in dolžnosti pri izgradnji soseske na Žibertovem hribu
2. osnove in merila za oblikovanje cen

2. člen

Na zagotovitev uresničevanja srednjeročnega plana stanovanjske graditve v občini Novo mesto v družbeno usmerjeni stanovanjski gradnji, se s tem sporazumom določajo:

1. način medelovanja in usklajevanja pri pripravi in organizaciji graditve stanovanj ter urejanju stavbnega zemljišča;
2. način in pogoje finansiranja:
a) urejanje stavbnega zemljišča in
b) gradnja stanovanjskih objektov.
3. način vključevanja porabnikov v proces odločanja pri izgradnji soseske;
4. način samoupravnega (ali pogodbenega) sporazumevanja med podpisniki tega sporazuma in izvajalci posameznih del in

Več stikov med delavci IMV

Pogovor s šefom beogradske poslovalnice za prodajo gotovih izdelkov

pogovor s šefom ene izmed največjih poslovalnic v Jugoslaviji, z Radetom Pejićem. Hoteli smo se seznaniti, kako bo načrt prodaje za leto 1979 potekal v praksi, v poslovalnicah. Čeprav Rade Pejić še ni dolgo član našega delovnega kolektiva, smo spoznali, da zelo dobro pozna položaj prodaje pri nas, še posebej pa v Beogradu, kjer se je najtežje prebiti, saj vsi proizvajalci težijo za tem, da bi se uveljavili v našem glavnem mestu.

— Kakšen je položaj IMV poslovalnice v Beogradu, še posebej, če vemo, da je v Beogradu veliko podobnih poslovalnic, ki ponujajo podobne proizvode?

„Seveda imate prav, ko pravite, da je v Beogradu močno zastopstvo podobnih proizvajalcev kot smo mi. Zato je beogradsko tržišče zelo težko za obdelavo, ker nihče neče zadržati pri prodaji. Tako tudi mi, zato nam ne preostaja drugega, kot da si z vsemi močmi prizadevamo za povečanje prodaje. Reči moram, da

nam gre to delo dokaj od rok, še bolj pa nam bodo šli posli, če se bomo bolj kot doslej posluževali obdelave terena. Mi moramo iti na teren med kupce in sami moramo „odkriti“, kaj kupci potrebujejo.“

— Kako torej sodelujete s kupci?

„Doslje smo relativno malo prihajali h kupcem. Veliko bolj so oni prihajali k nam. Zdaj pa vemo, da je to premalo. Če hočemo obdržati takšno raven prisotnosti na našem trgu, potem moramo mi sami iskati potencialne kupce. V sklop takega pristopa h kupcu seveda ne sodi samo propaganda v časnikih, marveč moramo za ta namen prirediti tudi več manjših razstav po mestih. Tako bomo delali reklamo za naše prikolicice v regionalnih centrih, kjer pričakujemo, da bomo uspeli.“

— Katere izboljšave moramo še upeljati, da bomo resnično konkurenčni?

„IMV je dolgo gradil ugled, ki ga ima sedaj. Ugled, ki si ga je pridobil, moramo obdržati.

Glavna naloga pri tem je, da obdržimo sedanjo kvaliteto proizvodov, nekatere spremljajoče dejavnosti pa moramo še izboljšati. Med temi bomo morali v bodočnosti največjo pozornost posvetiti širjenju servisne mreže. Ravno tako bomo morali izboljšati kvaliteto proizvodov, zlasti manjše napake, ki so posledica subjektivnih faktorjev.“

— Kaj bi želeli povedati za naše glasilo?

„Precej ljudi pri nas je premalo seznanjenih z našo proizvodnjo, z njenimi problemi in s težavami. Zato bi bilo po moje prav, da bi se praviloma vsako leto sestali in si pri tem ogledali tudi tovarno. Šele tako bomo lahko vzpostavili resnično ustvarjalne in plodne odnose!“

Na 4. seji DS DO IMV je bil sprejet sklep, da razpišemo referendum za sprejem statuta DO IMV in TOZD IMV. Referendum smo izvedli 5. decembra, ko smo z večino glasov sprejeli Statut DO IMV in TOZD IMV.

S pomočjo stipendije, ki mi jo je nudila francoska vlada, in ob podpori IMV sem prisostvoval temu programu. Izpopolnjevanje je bilo zelo koristno in poučno, zato sem vsem, ki so mi ga omogočili, izredno hvaležen.

Veliko sem videl in slišal pri tem pa razmišljal, kako bi bilo mogoče čimveč tega izkoristiti pri nas v IMV. Ugotovil sem, da bi se tudi pri nas dalo dosti narediti, izpopolniti, preurediti ali kako drugače dopolniti zastarelo strojno opremo z novo in sodobnejšo. Seveda ni mogoče vsega natančno opisati, zato bom v tem spisu nanizal samo najpomembnejše podatke o moji specializaciji v Franciji. Program specializacije je bil izredno obsežen in pester. Ogle dali smo si celo vrsto tovarn, slišali smo veliko predavanj, večkrat smo tudi diskutirali s francoskimi strokovnjaki, kjer smo izmenjavali izkušnje, nasvete in predloge za praktično aplikacijo naših novih znanj.

Tov. Srečko Fridl se je udeležil strokovnega izpopolnjevanja v Franciji, ki ga je organizirala francoska državna agencija za ekonomsko in tehnično sodelovanje s tujino.

Vrste strojev in njih uporabnost

Francoski proizvajalci proizvajajo in izdelujejo vse vrste in velikosti orodnih strojev, seveda po konceptu, ki gre v korak z razvojem v svetu. Med njimi so strožnice, kopirke, rezkalni stroji, borverki, vrtnali stroji, brusilni stroji itd.; vseh niti ni mogoče naštet!

Proizvajalci delijo stroje na tri težavnostne skupine v skladu z velikostjo in s težo obdelovanca. Še natančnejša razporeditev pa ločuje stroje še glede na velikost serije in glede na točnost ter zahtevnosti obdelave. Tako proizvajajo težke, srednje težke in lahke stroje. Za nas pridejo v poštev skupine strojev, ki so lahko in namenjeni predvsem za avtomobilsko industrijo, za srednje serije pa

Tudi pri nas bi lahko marsikaj izboljšali

Na podlagi dogovora o tehničnem in ekonomskem sodelovanju med Jugoslavijo in Francijo je bila junija organizirana in izpeljana specializacija o orodnih strojih. Podroben program specializacije je izdelala in v celoti realizirala ACTIM-agencija za tehnično industrijsko in ekonomsko kooperacijo. Iz Jugoslavije se je specializacije udeležilo 12 strokovnjakov in 1 prevajalec. Slovenci smo bili iz naslednjih delovnih organizacij: Tomos Koper, Cimos Koper, IMV Novo mesto, Iskra Kranj, Titan Kamnik in Unior Zreče.

pri obdelavi srednje zahtevnih in zahtevnih kosov.

V skupino težkih strojev spadajo tisti, ki jih izdelujejo po naročilu (na primer: za izdelavo na takšni strožnici pridejo v poštev kosi dolžine 30 m in 300 ton teži) in so namenjeni predvsem za obdelavo kosov, potrebnih za pridobitev energije, v glavnem električne in atomske. Seveda taki ogromni stroji pridejo v poštev tudi za ladjedelnice, aeronavtikovo (concorde) in podobno.

Tudi drugi stroji, rezkalni, borverki in preše so v skupini težkih strojev gigantskih dimenzij in moči (tu so motorji pogonskih enot po 150 KM in več). Srednje teži stroji so za obremenitev do 30 ton. Pripomniti moram še, da ti veliki in teži stroji po točnosti obdelave prav nič ne zaostajajo za drugimi stroji. Ti stroji so pretežno NC (numerično krmiljeni), saj obdelava enega kosa traja na takem stroju po več sto ur. Pri klasičnem stroju so prej porabili za obdelavo enakega kosa 7 % več časa. Razen tega so morali imeti specialista z izrednimi sposobnostmi, tega pa je bilo treba tudi zelo dobro plačati. Pri NC stroju zadostuje vreden delavec, ki je priučen za to delo.

Novi obdelovalni stroji so bolj točni in zanesljivejši

Skupni imenovalec novih strojev je kvaliteta, ki jo zagotavlja točnost in zanesljivost. Zato na ti dve sestavini polagajo največ pozornosti, zaradi njihju vlagajo velika sredstva v razvoj. Hkrati je prisotna velika skrb za kadre, ki so temelj razvoja in napredka. Njihovi medsebojni odnosi so vzorni, tako da skoraj ne poznajo bega strokovnjakov, kot je sicer v zahodnih državah vsakdanjost. Z orodnimi stroji žanjejo velike uspehe. Med temi tovarnami so tudi Renault, Rouchaud, Forest in druge. Renault izvaža 80 % proizvodnje v ZDA, ZRN in v Jugoslavijo.

Krmiljenost – s tem mislim

lujejo firme kar same. Na vseh NC strojih je mogoče opaziti ta sistem pri vsaki enoti pomika ali pogona. Registracijo ali obeležbo zahtevanega in doseženega spremljajo na tako imenovanem ekranu oziroma mestu, kjer se te vrednosti odčitajo in kontrolirajo.

Vse večjo pozornost posvečajo racionalizaciji, posebno na NC strojih. Jalovi gibi so zmanjšani na minimum (povratni gibi, prosti teki itd.) S tem so se zmanjšali tudi funkcionalni časi. Da pa je to mogoče doseči, so stroji temu primerno konstruirani oziroma prirejani. Mere pri NC strojih so fiksne (izvajajo le rotacijo ali pa še te ne), da je odstranjena možnost premikanja velikih in neenakomernih mas. Takih zahtev je zelo veliko; važno je, da vemo, da moramo to upoštevati. Vse te ugotovitve pa so za povečanje odstotka v prid racionalnosti takega stroja.

Strokovnjaki v Franciji, ki se ukvarjajo z racionalnostjo NC strojev in drugih rešitev, pravijo: kadar gre za racionalnost, je treba verjeti Citroenu. Očitno je Citroen na tem področju v prednosti.

Vrste in način krmiljenja

1. Krmilja polavtomatskih strojev.
2. Krmilja avtomatskih strojev.
3. NC krmilja za razne vrste strojev in obdelovalnih centrov.
4. CNC krmilja za več strojev hkrati ali za več obdelovalnih centrov.
5. Krmilja in regulacija s pomočjo laserja.

To bi bila nekako le groba razvrstitev. Pod 1 in 2 bi bila krmilja brez možnosti nastavljanja programa s pomočjo elektronskega sistema. Na teh strojih ni možno preiti na obdelavo drugega obdelovanca brez predhodne predelave ali prestavitve. Potrebna je tudi zamenjava mehanskih krmiljnih

delov za regulacijo hitrosti, pomikov, pozicioniranja, menjave orodja in podobno.

Pri NC stroji tega ni potrebno, če hočemo obdelovati drugačen obdelovanec od prehodnega. Komponente so pri NC strojih bolj fleksibilne in imajo velike možnosti meneviranja v razmeroma zelo širokem območju.

Najvišji organ za hitro in točno predelavo postavljenih informacij je elektronski sistem, ki prenaša povelja na organe nižjih stopenj, to je na električne pnevmatske, ti pa naprej na izvajalne organe, to pa so delovni elementi (elektro motorji, hidravlični motorji, pnevmatski in hidravlični cilindri in drugo). Od tu gre do povratne informacije na elektronski del, da tako beležijo opravljeno funkcijo in dajo povelje za naslednjo. Elektronska naprava je neke vrste organ, ki prešteva, koliko elementarnih gibov ali impulzov je potrebno za določeno fazo oziroma, če gledamo kot integriteto, je to neko določeno sestavljeno opravilo. Primer: če hočemo, da nam pri elektromotorju zavrti vreteno točno tolikokrat, da dobimo (zahtevano mero v toleranci $\pm 0,005$ mm) željeno pot v točni dimenziji, moramo vedeti, koliko število impulzov (električnih – istosmerni motor) je potrebno za eno dolžinsko enoto oziroma za kolikor se zavrti motor, če mu pošljemo samo en električni impulz. Na koncu je še stoodstotna zanesljivost, da se motor res ustavi pri določenem impulzu v zahtevani toleranci. Seveda je tu še cel kup pomembnih reči. Moj namen pa ni, da bi vse našteval, temveč le toliko, da bodo pojmi jasni. To je delček opravila, ki je skrit v tako majhnem elementu integrirane ga vezja, ki spada v omaro, ki ji pravimo po domače numerično krmilje, CNC stroji (centralno numerično krmilje). Ta vrsta

krmilja ima računalnik velike moči za več strojev hkrati. Takšno krmilje je izredno drago in se ga uporablja za zelo zahtevne obdelovance.

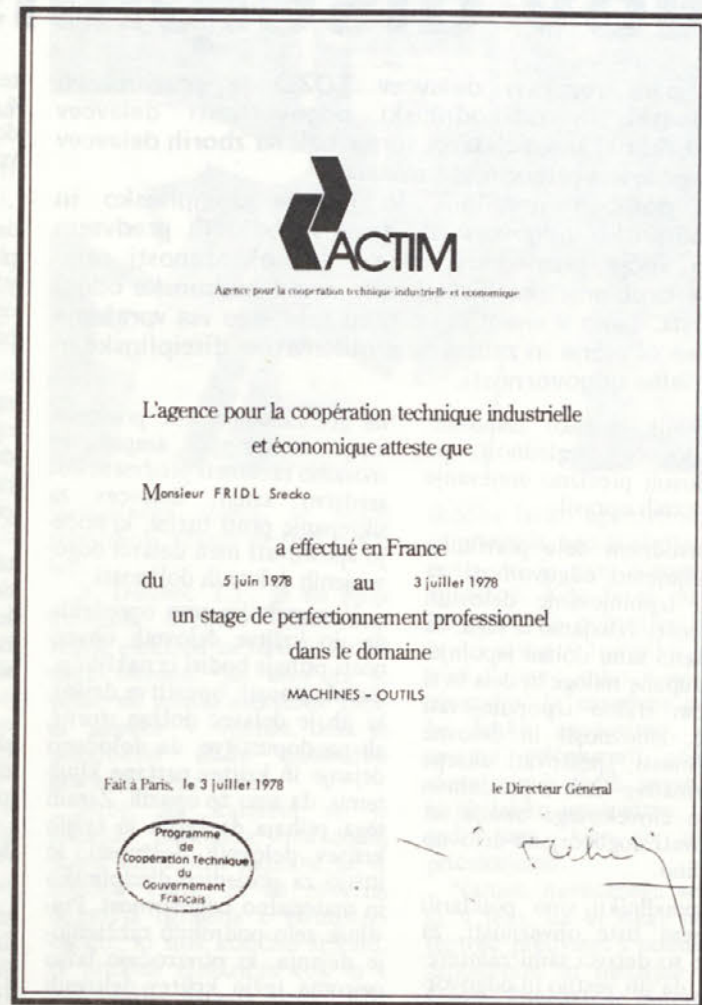
Kdaj uporabiti NC stroj – prednosti in pomanjkljivosti NC strojev

Stroj z numeričnim krmiljem se vedno naroča na osnovi obdelovanca, ki ga želimo na takem stroju obdelovati, sicer je to brez pomena. Poleg obdelovanca pa moramo vedeti, kakšen material (surovec) bomo obdelovali in v kakšnih kadencah. Omeniti moram takoj, da je pri materialu (surovcih) izredno važna geometrijska točnost in konstantna kvaliteta materiala, kar pri klasičnem načinu obdelave ni tako strogo obvezno. Poleg tega se napravi še primerjava, kaj bi nam napravili stari stroji in kaj sodobni NC STROJ. Ta primerjava nam da podatek za odločitev in seveda pravi pristop k rešitvi.

To je bil en pogoj, sedaj pa drugi pogoj, ki mora biti izpolnjen, preden pride do dobave takega stroja, kajti brez tega ne gre. Za dobro obratovanje NC stroja je potrebno izobraziti strokovnjaka, po možnosti elektroinženirja, ki se s posebnim seminarjem izpopolni za elektroničarja. Za začetek se vedno naroči stroj (NC) z manj elektronike. To so NC stroji za majhne in srednje serije, ki nimajo tako zahtevne elektronike. Taki stroji bi bili tudi za naše razmere primerni. Prednost NC stroja ni v vrhunski elektroniki, ampak v njegovi racionalnosti. Taki stroj nam obdelava več operacij in tako nadomesti enega ali več strojev. Prednost takega stroja je tudi v tem, da je čas obdelave mnogo krajši in dosežena točnost obdelave ob manj zahtevnem kadru. Prav gotovo pa je, da so poleg dobrih strani na NC strojih tudi slabe strani, in sicer:

- sorazmerno visoka cena,
- drago vzdrževanje stroja (izobrazba kadra – elektroničarja).

Seveda ti slabi strani nista mišljeni kot ovira pri uporabi NC strojev, marveč kot kriterij za presojo racionalnosti ob danem primeru oziroma kriterij za odločitev. Vedeti moramo namreč, ali se nam splača nabaviti NC stroj ali ne.

V katero smer gre razvoj obdelovalnih orodnih strojev in zakaj?

Razvoj orodnih strojev gre v vse večji meri v gradnjo NC, CNC (70 %) in v uporabo laserske tehnike, ki pa je danes še izredno draga. Res pa je, da nekaterih vrst obdelave in tako točnega merjenja z drugimi načini ni mogoče doseči in se tako laserju odpirajo lepe možnosti pri industrijski uporabi. Vzrokov, da gre razvoj v to smer, je več. Omenil bi le dva, ki sta pomembnejša: to je zahteva po točnosti in zanesljivosti sistemov in odprava subjektivnega faktorja, ki ima vpliv na obe prejšnji komponenti (merjenje, obdelava, transport itd.). Glavni vzrok je torej kupec – potrošnik, oziroma trg na osnovi ponudbe in povpraševanja.

Kakšna je razlika glede na zanesljivost med avtomatskim ciklusom in ciklusom pri NC strojih?

Pri NC strojih je zanesljivost večja, saj je tu mogoče računati z manj kot 4 % izpada. Avtomatski ciklusi pa imajo 10 % izpada. Pri računanju kapacitet novega stroja je treba nujno

računati z omenjenimi procenti izpada.

Kratek povzetek in ugotovitve

Poleg vsega, kar sem uspel nakazati glede orodnih strojev, se mi zdi pomembno še naslednje dejstvo. Francoski proizvajalci orodnih strojev enotno nastopajo doma in v tujini, imajo enoten program in razvoj – center v Parizu. Ustanovili so zveze in združenja, ki skrbijo za razvoj in poleg ostalega tudi za komercialno plat. Vse to jim zagotavlja velike razvojne možnosti, kakovost proizvodov in plasman na tržišču.

Na koncu pa še to. Mislim, da bomo morali še krepko prijeti za delo, da bomo dosegli in naredili več. Povsod, kjerkoli sem bil, ljudje delajo svoje delo, ni sprehajanja po tovarni – zavedajo se, da je uspeh odvisen od dela. Če bomo vsi dobro in marljivo delali, prav gotovo uspehi ne bodo izostali! Prepričan sem, da nam bodo v prihodnje mnogo truda prevzeli modernejši stroji. Za take stroje pa je potrebno dosti sredstev, ki jim moramo predhodno ustvariti in si tako zagotoviti vstop na višjo industrijsko raven.

SREČKO FRIDL

Takole so se fotografirali udeleženci strokovnega izpopolnjevanja v Franciji ob koncu srečanja.

Nov disciplinski pravilnik

V javni razpravi delavcev TOZD je pravilnik o disciplinski in odškodninski odgovornosti delavcev TOZD, ki naj bi ga delavci sprejemali na zborih delavcev v prvi polovici prihodnjega meseca.

Za poseben pravilnik, ki urejuje disciplinsko in odškodninsko odgovornost, smo se odločili predvsem zaradi večje preglednosti oziroma zaokroženosti celokupne problematike disciplinske in odškodninske odgovornosti. Tako v enem pravilniku rešujemo vsa vprašanja izredno obsežne in zahtevne problematike disciplinske in materialne odgovornosti.

Pravilnik je tako zasnovan, da omogoča preglednost, pa tudi dovolj precizno urejevanje posameznih opravil.

V uvodnem delu pravilnika opredeljujemo odgovornost za vestno izpolnjevanje delovnih obveznosti. Izhajamo iz tega, da so delavci sami dolžni izpolnjevati zaupane naloge in dela in si pri tem stalno izpopolnjevati znanje, zmožnosti in delovne sposobnosti, spoštovati ukrepe in normative varstva pri delu in varstvo človekovega okolja ter spoštovati dogovorjeno delovno disciplino.

V pravilniku smo poudarili predvsem tiste obveznosti, za katere so delavci sami zainteresirani, da jih vestno in odgovorno uresničujejo. Zato pravilnik

ne gre razumeti kot predpisovanje obnašanja, ampak ga moramo razumeti predvsem kot sredstvo samih delavcev za ukrepanje proti tistim, ki nečejo spoštovati med delavci dogovorjenih delovnih dolžnosti.

V pravilniku smo opredelili, da do kršitve delovnih obveznosti prihaja bodisi iz naključja, malomarnosti, opustitve dejanj, ki jih je delavec dolžan storiti, ali pa dopustitve, da določeno dejanje in kršitev nastane kljub temu, da smo to opazili. Zaradi tega prihaja do lažjih in težjih kršitev delovnih dolžnosti, ki imajo za posledico disciplinsko in materialno odgovornost. Pravilnik zelo podrobno razčlenjuje dejanja, ki povzročajo lažjo oziroma težjo kršitev delovnih dolžnosti.

Vsaka kršitev delovnih obveznosti ima za posledico disciplinski postopek, ki mora zagotoviti dejansko krivdo posameznika.

Postopek moramo poznati

Zato pravilnik zelo podrobno opredeljuje posamezna opravila disciplinskega postopka kot so: uvedba disciplinskega postopka, pripravljalni postopek, obravnava, izrek ukrepa, odpravek sklepa, ugovor zoper sklep, vročanje vabil, izvršitev izrečenih ukrepov, evidenca in izbris ukrepov, obnova postopka, zastaranje in sodno varstvo pravic delavcev.

Vsi ti postopki in opravila so v pravilniku podrobno opredeljena. S temi opredelitvami zagotavljamo normalni potek postopka, varujemo pravice udeležencev ter zagotavljamo pravilno in zakonito ukrepanje v vseh primerih, ko pride do kršitve delovnih obveznosti. Disciplinske postopke vodi disciplinska komisija, ki jo sestavljajo 3 člani, od katerih sta predsednik in še en član delavca TOZD, en član pa mora biti „zunanj“ iz liste, ki jo določi zbor združenega dela občinske skupščine.

Delavci neposredno volijo člane disciplinske komisije s

tem, da izvolijo predsednika in 4 člane. Predsednik komisije določa 3-člansko sestavo za vsak posamezni primer.

Disciplinska komisija lahko delavcu, za katerega se v disciplinskem postopku ugotovi krivda, izreče različne ukrepe z ozirom na težino disciplinskega prekrška.

V pravilniku smo predvideli naslednje ukrepe: opomin, javni opomin, razporeditev na druga dela oziroma naloge za dobo največ 1 leto, denarno kazen, prenehanje delovnega razmerja.

Medtem ko se prva dva ukrepa izrekata za lažjo kršitev delovnih dolžnosti, se denarna kazen in prenehanje delovnega razmerja pri vseh težjih kršitvah.

Denarna kazen kot disciplinski ukrep je nov ukrep, ki ga v dosedanji zakonodaji nismo poznali.

Izreka se lahko pri naslednjih kršitvah delovnih obveznosti:

– neizvrševanje ali malomarno, neredno ali nepravočasno izvrševanje nalog, zaradi česar je ogroženo življenje ali varnost ljudi;

– povzročanje pretepa ali nereda v TOZD;

– malomarno opravljanje del, ki utegne povzročiti

kršitev poslovne, vojaške ali z zakonom ali samoupravnim sporazumom določene tajnosti;

– neizvrševanje oziroma neredno ali nepravočasno izvrševanje

del, ki so posebnega družbenega pomena;

– opustitev ukrepov ali nezadostno ukrepanje za varstvo delavca pri delu;

– zloraba položaja ali prekočitve danega pooblastila;

– dajanje nepravilnih podatkov, s čimer se spravi delavca v zmotno glede njegovih pravic.

Sindikatu obvezno sodeluje

V vseh teh primerih se sme izreči denarna kazen do višine največ 10 % zneska enomesečne akontacije delavca. Sredstva, zbrana iz denarnih kazni, se odvajajo v sredstva sindikalne organizacije.

Sindikalna organizacija nima samo vloge v sprejemanju denarnih kazni, temveč je njena vloga velika v celotnem disciplinskem postopku, saj mora IO sindikalne organizacije oblikovati svoja mnenja in stališča do

vsakega primera, ki ga obravnava disciplinska komisija.

V pravilniku je urejeno tudi vprašanje možnosti pritožb (ugovorov) delavca, če se ne strinja z odločitvijo disciplinske komisije. Gre za opredelitev vloge DS pri obravnavanju ugovorov delavcev.

V drugem delu pravilnika je opredeljena odškodninska odgovornost.

Pravilnik temelji na izhodišču, da je sleherni delavec dolžan TOZD povrniti škodo, ki jo je na delu oz. v zvezi z delom povzročil namerno ali iz hude malomarnosti. Tudi takrat, ko ni možno ugotoviti odgovornost posameznega delavca, je odgovornost kolektivna. Obstoje škoda, okoliščine, v katerih je nastala, njeno višino in povzročitelja škode ugotavlja posebna 5-članska komisija, ki jo imenuje DS TOZD.

Pravilnik uvaja tudi plačilo tako imenovane pavšalne odškodnine v vseh primerih, ko prihaja do motenj delovnega procesa in škode, vendar pa le-to ni moč ugotoviti ali pa bi njeno ugotavljanje povzročilo nesorazmerne stroške. V predlogu pravilnika so predvideni naslednji zneski pavšalne odškodnine.

1. za enodnevni neopravičeni izostanek od dela 1/20 delavčevega bruto OD za tekoči mesec;

2. za zamujanje na delo ali nedovoljeno odhajanje med delom ali predčasno zapuščanje določenih nalog in del:

– do 1 ure 0,5 % od obračunanega OD za ta mesec,
– za vsako nadaljno uro po 1 % od obračunanega OD za ta mesec;

3. za vsako povzročeno motnjo ali zastoj pri proizvodnji in poslovanju temeljne organizacije od 300 – 800 din za vsako uro zastoja;

4. za vsak izmet preko dopustne meje do 75 % vrednosti celotnega izmeta;

5. za vsak primanjkljaj v skladišču, če ni ugotovljena večja škoda:

– do 10.000 din do 20 % od primanjkljaja;

– nad 10.000 din do 15 % od primanjkljaja;

– nad 50.000 din do 10 % od primanjkljaja;

6. za zamudo pri oddaji dokumentov ali zamudo rokov 300 din;

7. če preneha delati pred iztekom roka, ko mora še ostati na delu, 1.000.– din.

Takole hodijo delavke in delavci zunanje trgovinskega sektorja na svoja delovna mesta. Z malo razumevanja skladiščnih delavcev bi se taki nevednosti prav lahko izognili! Tega bi bile najbolj vesele tovarišice v krilih. Zanje je še posebej težko izvajati plezalske podvige v neprimeren oblečilu. Lahko pa bi seveda sprejeli določilo (samoupravno?), da morajo vse delavke zunanje trgovinskega sektorja hoditi v službo v hlačah, po možnosti pa še s cepinom...

Spet se pojavljajo hujše telesne poškodbe

V zadnjem času smo zabeležili v TOZD Tovarna avtomobilov kar tri hude telesne poškodbe pri delu.

Ne glede na nevarnost, ki obstaja v tovarni avtomobilov, se moramo pri tem zamisliti in ugotoviti, da verjetno vse ni v reedu.

Oglejmo si vsako izmed poškodb in poskušajmo analizirati vzroke posamezne poškodbe ter ugotoviti, kje smo bili premalo budni, da bi preprečili te poškodbe.

Delavec K.A. je delal na svojem delovnem mestu, na sosednjem pa je sodelavec uravnaval tečaj na vozilu. To operacijo je izvedel tako, da je nastavil kladivo ter z drugim udaril po kladivu, pri tem pa se je okrušil drobec in priletel delavcu v desno oko in mu ga hudo poškodoval.

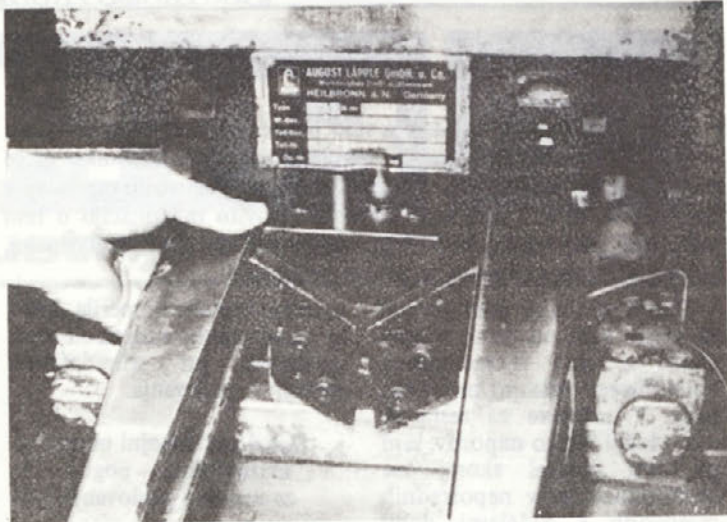
Nevarnost, ki je povzročila poškodbo, je v praksi znana, saj smo do sedaj že imeli primere, ki so povzročili poškodbe, podobne tej poškodbi. Glede na nevarnosti poškodb oči v karoseriji je nujno potrebno, da vsi delavci ne glede na delovno mesto uporabljajo zaščitna očala. Če pogledamo in analiziramo uporabo zaščitnih očal ugotavljamo, da jih delavci zelo neredno uporabljajo ali pa jih sploh ne uporabljajo. Pustimo ob strani vzrok zakaj ni uporabe zaščitnih očal in kakšne so sankcije ter odgovornosti, ki sledijo iz tega, temveč si ob tem zastavimo samo eno vprašanje: „Ali res tako malo cenimo svoje zdravje in življenje?“

Razumljivo je, da kljub neštetim predpisom in zakonskim določilom, ki jih imamo s področja varstva pri delu, s tem varnost delavca še ne bo zagotovljena, temveč je naša dolžnost, da te predpise in dogovore utrdi spoštujemo. Verjetno se marsikateri bralec z mojimi ugotovitvami ne bo strinjal. Ne moremo pa mimo dejstva, da tega primera ne bi obravnavali širše in ob tem opozorili tudi na nekatere probleme, ki se v praksi pojavljajo. Ne gre za kritiziranje, temveč za poduk in naše osebno razmišljanje.

2. Delavka M.J. je delala na ekscenter stiskalnici na prebijanju zgornjega elementa L + D. Delo je opravljala tako, da je z rokami vlagala obdelovance z leve in desne strani v orodje ter izvršila proženje stiskalnice z nogo, pri tem pa ji je prišel kazalec leve roke v nevarno območje, kar je povzročilo hudo poškodbo palca leve roke.

Pri raziskavi nesreče je bilo ugotovljeno naslednje:

delo na enak način kot v trenutku poškodbe se je do sedaj že večkrat tako izvajalo, vendar do poškodbe ni prišlo. Tehnološki postopek za to delovno operacijo predpisuje, da je potrebno stiskalnico nastaviti na posamezni hod in dvoročni vklop. V danem primeru, če bi uporabljali dvoročni vklop, bi zanesljivo preprečili poškodbo. Kot pri prvi tako tudi pri tej poškodbi izpustimo vzroke nepravilne nastavitve stiskalnice, temveč pogledamo tudi druge vzroke. Komadi, ki so jih obdelovali na stiskalnici, so gledali iz orodja še približno 300 mm, kar je dovolj, da ni potreben poseg v nevarno območje. Ne glede na to pa lahko ugotovimo, da je tak način dela nevaren in stalno ogroža delavčovo varnost. Še velikokrat se zanašamo na to, da se izgovarjamo, „da smo na enak način opravljali določeno operacijo že dalj časa, pa se še nič ni zgodilo!!“ V primeru nesreče pri delu ugotavljamo, da skoraj vedno pri opravljanju nevarnega postopka pride do poškodbe. Čas, ki je za to potreben, ne igra nobene vloge. Včasih je čas, ki je potreben za porušitev

varnostnega stanja, le nekaj trenutkov, včasih pa tudi nekaj let.

3. Delavec T.F. je na liniji kolesnih obrocev kontroliral stanje elektrod za varenje kolesnega obroča, pri tem pa je prišlo do spusta elektrode zaradi napake v ventilu, kar je povzročilo hudo poškodbo prstanca desne roke.

Stroj, na katerem se je pripetila poškodba, ima dokaj dobre varnostne naprave, saj je izveden tako, da so nevarna območja ograjena z varnostno ograjo, ki ima končno stikalo, ki prekine električni tok in s tem tudi ustavi stroj. Kot vidimo, je bilo v tem primeru zelo dobro poskrbljeno za varnost naprave. Velikokrat se dogaja v praksi, da odklonimo osnovne nevarnosti, pojavijo pa se nam takoimenovane skrite nevarnosti. Za ta primer po-

škodbe lahko ugotovimo, da se je pripetila zaradi skrite nevarnosti, ki je prej nismo mogli ugotoviti. Kdo bi si mislil, da bo prišlo do popustitve ventila in to ravno v trenutku, ko bo imel delavec roko v nevarnem območju! Iz navedene poškodbe lahko ugotovimo, da ne smemo pričakovati poškodbe samo zaradi tistih nevarnostih, ki jih lahko ugotovimo, temveč tudi tam, kjer jo najmanj pričakujemo.

Namen navedenega sestavka ni v tem, da bi iskali napake, temveč predvsem v poduk vsem zaposlenim in nadaljne razmišljanje. Zavedati se moramo, da je varstvo pri delu sestavni del tehnološkega procesa. Naloge, ki jih imamo s tega področja, so sestavni del naših nalog in opravil, ki jih vsak dan opravljamo pri delu.

B. KOŠIR

Priznanje našim brigadirjem

MEDOBČINSKI SVET ZSMS
ZA POSAVJE
MEDOBČINSKI SVET ZSMS
ZA DOLENJSKO
Datum: 10. 11. 1978

ZAHVALA

Mladinsko prostovoljno delo kot oblika interesnega združevanja mladih, ki prostovoljno združujejo svoje delo za zadovoljevanje širših družbenih interesov, daje pomemben prispevek k razvoju samoupravne socialistične skupnosti ter duhovni bogatitvi mladega človeka.

Mladinske delovne akcije vse bolj preraščajo v šolo dela, solidarnosti, družbenega angaziranja, bratstva in enotnosti, tovarštva in samoupravljanja in tako neposredno in konkretno prispevajo k bogatjenju materialne osnove samoupravljanja.

V to odprto šolo znanja in spoznanj se vsako leto v vedno

večjem številu vključujemo tudi mladi Posavja in Dolenjske in tako pomagamo razvijati manj razvita območja naše domovine v različnih delih Jugoslavije ter tudi konkretno krepimo in utrjujemo najtrši obroč in življenjsko silo – bratstvo in enotnost jugoslovanskih narodov in narodnosti.

Delavci IMV ste s svojim pokroviteljstvom mladinske delovne brigade „Oton Župančič“, ki je v mesecu juniju delala na zvezni mladinski delovni akciji Šamac–Sarajevo, omogočili mladinkam in mladincem, da so prišli na akcijo dobro pripravljene in opremljene in da so tako uspešno predstavljali vašo delovno organizacijo in občine Posavja in Dolenjske na akciji.

Brigadirji in brigadirke so bili tri tedne sestavni del vaše delovne organizacije in prepričani smo, da so uspehe in prizadevanja zaposlenih uspeš-

no predstavili mladini iz vseh koncev domovine. Brigada „Oton Župančič“ je bila kljub pomanjkanju izkušenj enako uspešna na delovišču, razvijanju samoupravnega življenja in interesnih dejavnosti.

Brigadirji so ob slovesu izrekli: „Drugdo leto se zopet vidimo na akciji!“ Te izrečene besede povedo največ.

Brigada je osvojila vsa možna priznanja vključno s trakom akcije kot najvišjim priznanjem.

K uspešnosti mladinske delovne brigade „Oton Župančič“ ste veliko prispevali zaposleni vašega kolektiva, zato se v imenu brigadirjev in MS ZSMS Posavja in Dolenjske najtopleje zahvaljujemo z željo, da bomo tudi v bodoče uspešno sodelovali, kolektivno pa želimo še veliko delovnih uspehov. **BRI-GADIRSKI ZDRAVO!**

MS ZSMS POSAVJA
IN DOLENJSKE

Delovni dogovor vodij prodajnih skladišč IMV

V predzadnji številki Kurirja smo poročali o delovnem sestanku vodij IMV prodajnih skladišč vse Jugoslavije. Na sestanku so se vodje skupaj s predstavniki TOZD Commerce dogovorili o prodaji v naslednjem letu. Tedaj smo obljubili celovito informacijo o tem sestanku, zato to pot objavljamo prispevek tov. Antuna Jarmeka, vodje prodajnega oddelka za gotove proizvode.

Uspeh sestanka prav gotovo ni prišel sam od sebe, njegov uspeh je plod večmesečnega kolektivnega dela pri pripravah nanj. V priprave za sestanek smo vložili veliko naporov, sam pa sem obiskal skoraj vse poslovalnice in v neposrednih razgovorih s sodelavci dobil vpogled v delo in probleme. Temu so sledila mnoga posvetovanja v TOZD Commerce in končno sestanek. Sestanek ni potekel v obliki predavanja, kjer bi bili naši poslovođe pasivni poslušalci, marveč je bil resnični delovni dogovor. Zato je tudi uspel. Seveda je to šele začetni korak, zdaj pa bomo morali z vztrajnim in s požrtvovalnim delom z vzajemnim sodelovanjem in spoštovanjem dogovora iti v uresničevanje sprejetih sklepov.

Plan prodaje za leto 1979

Upošteva joč proizvodne zmogljivosti in prehodne zaloge na koncu leta 1978 smo že pred sestankom sestavili plan prodaje za vse poslovalnice in za vsako posebej. Vse to smo na sestanku obdelali in postavili rok, do katerega morajo poslovalnice opraviti analizo predlaganega plana. To je novost, ki jo želimo postaviti v objektivno dober plan, da bi tako zmanjšali odpore proti njegovemu uresničevanju. Pa poglejmo, kakšen je ta plan prodaje za 1979 na domačem trgu:

- 49.500 osebnih avtomobilov,
- 4.302 gospodarskih vozil,
- 3.695 kamp prikolic,
- okoli 120.000.000 din servisne opreme,
- okoli 540.000.000 din rezervnih delov.

Te številke, ki smo jih navedli zgoraj, znatno prekašajo realizacijo v letu 1978. Z rednim spremljanjem izvrševanja plana prodaje v teku leta, z aktivnim sodelovanjem in z ustrežnejšim, prilagodljivejšim odnosom proizvodnje nasproti prodaji bomo plan lahko uresničili z najnižjimi zalogami nekurantnega blaga na koncu leta 1979. Ko govorimo o planiranju, mora biti naša pozornost naravnana k analizi stroškov v letu 1978 in k planiranju stroškov za leto 1979. Pri tem si bomo morali prizadevati, da bodo stroški prodaje na en kos proizvoda čim manjši. Tu smo šele na začetku, postaviti pa

moramo temelje in merila, kako bi „jutri“ lahko tudi ta element upoštevali pri stimulativnih oblikah nagrajevanja.

Dobri medsebojni odnos in disciplina – pogoj za uspešno poslovanje

Proučili smo našo organizacijo dela in pri tem opazili mnoge slabosti. Zato smo sprejeli povsem določene naloge. Naša kadrovska struktura in zasedenost delovnih mest ima še nekatere pomanjkljivosti. Prav na tem področju bo kmalu končan predlog za izpopolnitev delovnih mest. Prav tako moramo učvrstiti delovno disciplino in z dobrimi medčloveškimi odnosi ustvariti enovit kolektiv, ki bo sposoben in predan ciljem IMV kot celote.

Naši napori bodo ostali brez vidnejših rezultatov, če ne bodo tudi proizvodne TOZD proučile svojih notranjih slabosti, ki se

kažejo tudi na tržišču. Te slabosti so manj opazne, ko vlada na trgu „lakota“ za nekaterimi proizvodi, težje pa je, če na trgu zavladajo tržne zakonitosti. Tu moramo opozoriti na vse več manjših napak na montažnih linijah, ki jih že občutimo v plasmanu gospodarskih vozil. Vse bolj kritični so tudi kupci prikolic. Pri osebnih vozilih pa lahko te napake postanejo problem že jutri. Že površna analiza lahko doseže, da nas tudi te mnogo stanejo, kar se vidi pri stroških, ki nastanejo v garantnem roku.

V skladu z razvojem proizvodnih kapacitet moramo izboljšati servisno službo in preskrbo z rezervnimi deli

Rezervni deli imajo pomembno in z vsakim dnem vse večjo vlogo pri uspešnosti prodaje. Tu mislimo na preskrbljenost trga in servisov z rezervnimi deli. V tej smeri smo v Commercu že vložili pomembne napore, dosigli pa smo tudi uspehe. Seveda bomo morali uvesti vrsto ukre-

pov za uspešnejše spremljanje potreb po rezervnih delih. Prav tako moramo ponovno proučiti vprašanje hitrejšega vlaganja v prodajno mrežo rezervnih delov ali pa najti druge poti za približevanje koristnikom vozil IMV.

Glede na objektivne možnosti tudi servisna služba dobro opravlja svoje naloge. Naša servisna mreža raste, prav tako pa se izboljšuje kvaliteta njihovih storitev. Zdi pa se, da ta razvoj ni dovolj hiter glede na povečanje proizvodnih kapacitet. Zato bomo morali temu vprašanju posvetiti več pozornosti. Trenutno ne moremo podrobneje analizirati vsega, kar smo se na sestanku dogovorili. Naš prispevek objavljamo v Kurirju zato, da delavce seznanimo vsaj z delom naših problemov in naporov in jih s tem tudi pozivamo k sodelovanju. Gre za to, da vsi skupaj mislimo na kupca, na trg in njegove zakonitosti in s tem pomagamo tozdu Commerce, da svoje naloge v interesu vseh čim uspešneje opravi.

ANTUN JARMEK

Pohvale za „gasilca“ v Vojvodini

V Sonti (Vojvodina) je bilo 29.10.1978 organizirano medobčinsko tekmovanje gasilskih zvez zahodne Bačke v organizaciji Gasilske zveze Apatin. V tekmovalnem delu je sodelovalo pet občin, na sami prireditvi pa so bili tudi predstavniki gasilskih zvez iz več občin in številni predstavniki iz OZD regije.

Tudi IMV je sodelovala na prireditvi z razstavo vozil IMV-1600 BR Gasilec, IMV-2200 D Gasilec in vozilom IMV-Renault 4 TLS. Sodelovanje IMV na omenjeni prireditvi je bilo najavljeno na lokalni radijski postaji, v času trajanja tekmovanja pa so preko razglasne postaje seznanjali udeležence in goste o vozilih iz proizvodnje IMV. Po končanem tekmovanju smo zmagovalni ekipi pionirjev podelili skromen pokal in vse prisotne v kratkem nagovoru zainteresirali za sodelovanje.

Na razstavi smo čutili velik interes za vozila naše proizvodnje, zato smatramo, da je bilo prisostvanje IMV na manifestaciji zelo koristno in uspešno. To se bo verjetno kmalu odrazilo v prodaji gasilskih vozil

Zbrani predstavniki so se o naših vozilih izrazili pohvalno; še posebno so pohvalili vozilo IMV-2200 D Gasilec, ki je po

njihovi oceni glede na njegovo brzino, izredne možnosti hitrega prebijanja skozi mestne gneče in velike nosilnosti ljudi in

opreme najmodernejše domače vozilo v svoji kategoriji.
PPRODAJNO SKLADIŠČE IMV
NOVI SAD

